

УДК 371.132

НАТАЛІЯ ПАРХОМЕНКО

(Полтава)

ВИХОВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ ДОРΟΣЛОГО НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ДО ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ

У статті розкрито необхідність виховання у дорослого населення України толерантності до людей з інвалідністю. Саме толерантність дорослого населення дозволить людям з інвалідністю, зокрема дітям-інвалідам, почувати себе повноцінними членами українського суспільства.

Ключові слова: толерантність, виховання, людина з інвалідністю, інвалідність, гуманізм.

Сучасне суспільство не охоче приймає людей із різними фізичними вадами, абстрагується від них, відштовхує. Встановлення толерантних відносин – важливе завдання сучасного суспільства. І від того, як воно буде вирішене, залежить майбутнє України як демократичної держави.

Питання виховання толерантності до людей з інвалідністю стали предметом наукового дослідження вітчизняних науковців – Байди Л., Краснокова-Еннс О., Азіна В., Бутова С., Грибальського Я., Найди Ю., Колупаєвої А. та ін.

У статті висвітлено питання, що стосуються виховання гуманного ставлення дорослого населення України до людей, що мають інвалідність, та розуміння їх потреб.

В Україні нараховується близько 3 млн. людей з інвалідністю і щороку їх кількість зростає. Людина з інвалідністю, як і будь-яка інша людина, є неповторною та унікальною, а отже заслуговує на увагу та сприйняття [5].

Толерантність означає визнання того, що люди від природи своєї відрізняються зовнішнім виглядом, становищем, мовою, поведінкою та мають право жити в світі і зберігати свою індивідуальність. Толерантність – активне ставлення, що формується на основі визнання універсальних прав та основних свобод людини [2].

На жаль, люди з особливими потребами не можуть скористатися цим правом у повній мірі, оскільки ізольовані в суспільстві, воно не може чи не хоче приймати їх такими, якими вони є.

Тому одне із завдань усіх педагогів створити умови для розвитку толерантності через виховання з любов'ю і в ім'я любові, з добротою і милосердям, у душі миру і поваги до прав людини.

Виховання цієї риси особистості актуальне саме для дорослого населення нашої держави. Оскільки у дитині відкритість душі, доброта закладені від природи. Їх тільки потрібно розбудити і вчасно підтримати.

Дорослі в різних сферах суспільного життя намагаються обмежити спілкування з людьми, що від них відрізняються. З обмеженням своїх прав та свобод люди з інвалідністю знайомляться ще в дитинстві.

Батьки дитини-інваліда, приводячи свою дитину в будь-який заклад освіти, можуть спостерігати негативне ставлення до неї з боку інших батьків чи вихователів/педагогів. Також подібне ставлення дитина-інвалід бачить на дитячих майданчиках, у транспорті тощо.

Демонструючи подібне ставлення в присутності дітей, дорослі показують їм певну модель поведінки. Дивлячись на подібну поведінку дорослих, діти переймають її та поводять себе відповідним чином. У подальшому, ставши дорослими, вони будуть негативно ставитись до колег чи підлеглих, що мають інвалідність.

Для того, щоб попередити та захистити людей з інвалідністю від дискримінації, необхідно насамперед навчити дорослих усвідомлювати цінність інших, працювати в атмосфері взаємоповаги, взаєморозуміння і співчуття.

Звичайно, доросла толерантність закладається ще в дитинстві. Але якщо педагоги та батьки не усвідомлять своєї відповідальності перед майбутніми поколіннями, то проблема не вирішиться.

Щоб виховати толерантну особистість, необхідні чималі зусилля. Причому з обох сторін. Дві сторони мають проявляти здоровий глузд, силу волі, неупередженість, розвинене почуття відповідальності. Якщо ж цього немає, неминучі конфлікти, зриви, непорозуміння.

Зустрічаючись з іншими людьми, ми не завжди уявляємо як себе поводити, бо погано знаємо, з чим маємо справу. Трапляється це як на міжособистісному, так і на міждержавному рівнях. Брак досвіду, культури спілкування породжують нетолерантність. Єдиний спосіб протистояти цьому – підвищувати культурний і освітній рівень [1].

На нашу думку, починати виховання толерантності дорослої людини в першу чергу потрібно у вищих навчальних закладах. Оскільки, студент – це сформована повноцінна особистість, яка здатна нести відповідальність за свої вчинки.

Толерантну особистість студента спроможний виховати, сформувати лише фахово підготовлений і толерантний у всіх відношеннях педагогічний колектив. Тому слід добиватися того, щоб усюди – в сім'ї, навчальній аудиторії,

там, де йде обмін ідеями, думками, відбувається навчання та спілкування, – толерантність стала нормою поведінки та взаємоповаги.

Завдання педагога – вчити спостерігати життя, помічати людську доброту, жертовність, мужність, а також безсердечність, жорстокість, байдужість. Звідси і ознаки толерантної особистості, такі як: терпіння, поблажливість, терпимість до відмінностей, доброзичливість, уміння вислухати інших, не засуджувати інших, стати на їхню позицію, здатність до співпереживання, гуманізм [3, с. 100-101].

З керівниками та працівниками підприємств, установ і організацій інституту післядипломної педагогічної освіти, державні та громадські організації повинні проводити різноманітні навчальні семінари та тренінги. Під час таких заходів варто надати теоретичну інформацію про особливі потреби людей з інвалідністю, способи спілкування з ними та особливості надання їм допомоги. Також необхідно підкріпити теоретичну інформацію практичними вправами [4, с. 12].

Саме під час відвідування тренінгу можна поставити себе на місце іншої людини, відчутти на собі її проблеми та зрозуміти як саме така людина сприймає світ. На тренінгах можна спробувати керувати інвалідним візком, що допоможе зрозуміти всю складність життя людини на візку. Надівши пов'язку на очі, дізнатися про відчуття людини з порушенням зору. Крім того на спеціальних тренінгах та семінарах фахівці пояснять як правильно поводити себе в тій чи іншій ситуації при спілкуванні з людиною, що має певні фізичні вади.

Особливу увагу необхідно приділити вихованню толерантності батьків дітей-інвалідів. Досить часто причиною ізоляції дитини з інвалідністю від соціального середовища є саме батьки. Якщо батьки постійно наголошують на тому, що в них дитина-інвалід, то врешті-решт сама дитина та оточення будуть сприймати її виключно як дитину-інваліда. Для запобігання соціальної ізоляції такої дитини з її батьками мають провести роз'яснювальну роботу спеціально підготовлені соціальні працівники.

Крім освітніх закладів та соціальних служб з метою виховання інклюзивної толерантності варто залучати засоби масової інформації (ЗМІ). За допомогою ЗМІ необхідно повідомити населення (особливо доросле) про те, що людина з інвалідністю нічим не відрізняється від будь-якої іншої людини та має збережений інтелект.

Кінцевою метою виховання толерантності має стати розуміння того, що:

1. Всі люди різні – не кращі й не гірші, а просто різні.
2. Потрібно сприймати людей такими, якими вони є, не намагаючись змінити в них те, що нам не подобається.
3. Важливо цінувати кожную людину як особистість, поважати її думки, почуття, ідеї.
4. Найважливіше завдання кожного – здатність знайти себе, зберегти «власне обличчя» і за будь-яких обставин залишатися собою.

Отже, виховання толерантності дорослого населення до людей з інвалідністю є важливою умовою існування демократичного суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Балтіна О.Б. Особливості прояву толерантності в педагогічному спілкуванні / О.Б. Балтіна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ea.donntu.edu.ua/handle/123456789/12416>.

2. Декларація принципів толерантності (від 16.11.1995): Документ 995_503, редакція від 16.11.1995 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>.

3. Інвалідність та суспільство: навчально-методичний посібник / За заг. редакцією Байди Л.Ю., Красюкової-Еннс О.В. – К., 2012. – 216 с.

4. Колупаєва А.А. Програма курсу «Основи інклюзивної освіти» для вищих навчальних закладів та закладів післядипломної педагогічної освіти / А.А. Колупаєва. – К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2011. – 164 с.

5. Конституція України від 28.06.96 №254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 381–417.

NATALIA PARHOMENKO

TEACHING TOLERANCE OF THE ADULT POPULATION IN UKRAINE TOWARDS PEOPLE WITH DISABILITIES

Modern society is not willing to accept people with different physical disabilities, and tends to reject them away. Establishing tolerant relations is an important task of modern society. And how it will be solved depends on the future of Ukraine as a democratic state.

Tolerance means the recognition the fact that people by nature are different by appearance, location, language, behavior, and have the right to live in peace and to preserve their identity. Tolerance is an active attitude prompted by recognition of universal human rights and fundamental freedoms.

In order to warn and protect people with disabilities from discrimination, at first it is necessary to teach adults to understand the value of others, to work in an atmosphere of mutual respect, understanding and compassion.

To start teaching tolerance in an adult the first thing in higher education. So, the student is fully formed personality who is able to take responsibility for their actions.

The tolerant personality of the student is able to educate, to form only professionally trained and tolerant in all aspects the teaching staff. Therefore, we should ensure that everywhere – in the family, in the classroom, where there is an exchange of ideas, thoughts, learning takes place and communication, tolerance has become the norm of behavior and mutual respect.

With managers and employees of enterprises, institutions and organizations, the institutes of postgraduate pedagogical education, government and public organizations should undertake various training seminars and trainings.

When you visit training, you can put yourself in the shoes of another person, to feel her or his problems and to understand how such person perceives the world. In training you can try to operate wheelchair that will help to understand the life of a person in a wheelchair. Wearing a blindfold helps you to understand the feelings of a person with visual impairment. In addition, special trainings and seminars experts will explain how to behave in different situations while communicating with a person with certain physical disabilities.

Special attention should be given to tolerance education of parents of children with disabilities. As is quite often the reason for the exclusion of disabled children from their social environment are the parents. To prevent social exclusion of the child from her or his parents should be made explanatory work of specially trained social workers.

In addition, educational institutions and social services with the goal of inclusive education of tolerance should involve the media. They can be used to notify the public that disability is not contagious, a person with a disability is no different from any other person and has saved intellect.

Consequently, the tolerance of the adult population towards people with disabilities is an important condition for the existence of a democratic society.

Key words: *tolerance, education, disabled, disability, humanism.*

Одержано 19.02.2017 р.